

РУХ 1960-
1990

ОПОРУ
В УКРАЇНІ

ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИЙ
ДОВІДНИК

ДРУГЕ ВИДАННЯ

«Смолоскип»

МУЗЕЙ-АРХІВ І ДОКУМЕНТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР
УКРАЇНСЬКОГО САМВИДАВУ
ПРИ ВИДАВНИЦТВІ «СМОЛОСКИП»

РУХ ОПОРУ В УКРАЇНІ 1960-1990

ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИЙ ДОВІДНИК

Головний редактор
Осип Зінкевич

Видання друге, доповнене

Київ
«СМОЛОСКИП»

Енциклопедичний довідник «Рух опору в Україні: 1960-1990» присвячений подіям, які почали розгортатися в Україні на початку 1960-х рр. і завершилися здобуттям незалежності 1991 р.

Видання охоплює проблематику національних і людських прав. У ньому окреслено феномен шістдесятництва, вітчизняного самвидаву, зародження дисидентського (правозахисного) руху. Довідник містить не лише біографічні дані окремих діячів та інформацію про їхні твори, неформальну пресу і правозахисні різномовні видання, а й детальну бібліографію творчості учасників руху опору, політв'язнів і репресованих, спогадів і статей, відгуків іноземної преси. Тут подано інформацію про діяльність підпільних груп в Україні, а також організацій і комітетів на захист українських політв'язнів у Західних країнах. Окрему увагу приділено репресіям радянської влади. Низка статей стосується діяльності української діаспори, а також тих різнонаціональних діячів, які виступали на захист представників українського правозахисного руху, співпрацювали з ними й передавали український самвидав на Захід.

Видання є спільною працею колективу авторів, які були причетні до правозахисного руху в Україні та займалися його вивченням, досліджуючи архівні матеріали, які зберігаються в Музеї-архіві і документальному центрі українського самвидаву при видавництві «Смолоскип» у Києві.

Це вже друге, доповнене видання довідника, що містить нові біографічні й тематичні статті. Водночас чимало попередніх статей збагачено додатковою інформацією, зокрема розширеною бібліографією.

Енциклопедичний довідник адресовано дослідникам, викладачам, студентам, широкому колу читачів, які цікавляться новітньою історією боротьби українського народу за Незалежність.

Редакційна колегія, автори статей:

Осип Зінкевич (головний редактор),
Григорій Панчук, Олена Голуб, Олесь Обертас,
Василь Овсієнко, Михайло Трущенко.

ЗМІСТ

I. ПОІМЕННІ СТАТТІ

А	
Адаменко Микола.....	47
Айрікян Паруйр.....	48
Акагоші Айріс.....	50
Алексеев Михайло.....	50
Алексеева Людмила.....	50
Алтунян Генріх.....	51
Амальрик Андрій.....	53
Анаденко Фрідріх.....	55
Андрієвська Валерія.....	56
Андріяшик Роман.....	56
Андрушко Володимир.....	58
Антоненко-Давидович Борис.....	59
Антонів Марія.....	61
Антонів Олена.....	62
Антонюк Зиновій.....	63
Анцупов Євген.....	64
Апанович Олена.....	65
Арсенич Петро.....	68
Ахтеров Павло.....	69
Б	
Бабич Сергій.....	70
Бадзьо Юрій.....	71
Банацький Кирило.....	73
Бандера Андрій.....	74
Барац Василь.....	74
Барладяну-Бирладник Василь.....	75
Барсуківський Володимир.....	77
Басараб Дмитро.....	78
Бахмін В'ячеслав.....	78
Бахталовський Роман.....	79
Бахтяров Олег.....	79
Бача Юрій.....	79
Бедрило Степан.....	80
Бекіров Лютфи.....	80
Бердник Олень.....	80
Березанський Юрій.....	83
Береславський Микола.....	84
Берничук Аполлоній.....	85
Беляк Софія.....	85
Бихов Ганна.....	85
Бишовець Василь.....	86
Бігун (Шурма) Зіновія.....	86
Білецький Андрій.....	86
Білик Іван.....	87
Білинський О.....	88
Білобородів Леонід.....	88
Білокінь Сергій.....	88
Близнаць Віктор.....	89
Богораз Лариса.....	90
Бойко Петро.....	91
Бойчак Іван.....	92
Бойчук Юрій.....	92
Бондар Микола.....	92
Боннер (Аліханова) Олена.....	93
Боровий Василь.....	94
Боровницький Йосип.....	94
Боровський Віктор.....	95
Борозний Степан.....	95
Боцюрків Богдан-Ростислав.....	96
Брайчевський Михайло.....	96
Братко-Кутинський Олексій.....	98
Бровко Іван.....	99
Брюховецький В'ячеслав.....	100
Будзинський Григорій.....	101
Будник Микола.....	102
Будулак-Шаригін Микола.....	102
Буковський Володимир.....	104
Булавський Анатолій.....	105
Бутов Петро.....	105
Бучковський Василь.....	105
В	
Вальків Микола.....	108
Варда Євген.....	108
Варда (Просятківська) Лариса.....	108
Василенко Микола.....	109

Василик Володимир.....	110
Василик Павло.....	110
Ведута Богдан.....	112
Великанова Тетяна.....	112
Величковський Василь.....	112
Вендиш Михайло.....	113
Венцлова Томас.....	113
Верес Сергій.....	114
Верник Іван.....	114
Верхоляк Дмитро.....	115
Винничук Петро.....	116
Вишковський А.....	117
Вівташ Юрій.....	117
Вінграновський Микола.....	120
Вінницький Михайло.....	121
Вінс Георгій.....	122
Вінс Петро.....	123
Вірун Степан.....	125
Вірченко Ніна.....	125
Вітів Петро.....	128
Вкедиш Михайло.....	129
Вовк (Селянська) Віра.....	130
Водинюк Олександр.....	132
Водищак Олександр.....	132
Возна (Кушнір) Галина.....	132
Возняк Михайло.....	133
Возняк (Лемик) Люба.....	133
Волик Іван.....	134
Волинець (Мариняк) Марія.....	134
Волинець Methodій.....	135
Волощук Григорій.....	136
Воробйов Микола.....	138
Воробйов Олексій.....	139
Ворожко В.....	139
Вудка Ар'є (Юрій).....	140

Г

Гавдун Григорій.....	142
Гавриленко Олекса.....	142
Гаврилук Володимир.....	142
Гайдук Роман.....	142
Гайовий Григорій.....	142
Галько Казимир.....	144
Гандзюк Володимир.....	144
Гасюк Ярослав.....	144
Гатала Мар'ян.....	146
Геврич Ярослав.....	146
Гейко (Матусевич) Ольга.....	147

Гель Іван.....	148
Герета Ігор.....	152
Германюк Богдан.....	152
Германюк Степан.....	153
Герчак Григорій.....	153
Гірник Олекса.....	155
Гнатенко Валерій.....	156
Гнатюк Іван.....	157
Гнот Володимир.....	157
Гогусь Євген.....	158
Голобородько Василь.....	158
Гомза Ярослав.....	161
Гончар Іван М.....	163
Гончар Іван Н.....	164
Гончар Олесь.....	165
Гончаров Віктор.....	167
Горак Зиновій.....	168
Горбаль Микола.....	168
Горбач (Гуцяк) Анна-Галя.....	170
Горбачук Василь.....	171
Горбовий Володимир.....	172
Гордасевич Галина.....	173
Горинь Богдан.....	175
Горинь Михайло.....	176
Горинь (Мацелюх) Ольга.....	178
Горобчук Василь.....	180
Городецький Петро.....	180
Горохівський Левко.....	180
Горохович Антоніна.....	181
Горська Алла.....	182
Грабець Любомир.....	184
Гребенюк Григорій.....	185
Грищук Іван.....	185
Григоренко Андрій.....	185
Григоренко (Єгорова) Зінаїда.....	186
Григоренко Олександр.....	187
Григоренко Петро.....	187
Гринь Микола.....	191
Гриньків Дмитро.....	191
Грицина Богдан.....	193
Грицяк Євген.....	193
Гродецький Юрій.....	195
Губка Іван.....	196
Гузей С.....	198
Гук (Півень) Лідія.....	198
Гулик Стефанія.....	201
Гурний Роман.....	201
Гусяк Дарія.....	201

Гуцало Євген.....	202	Доценко Анатолій.....	238
Гуцало Юрій.....	203	Доценко Ростислав.....	239
Гуцул Микола.....	203	Драбата Валентина.....	240
Гуць Михайло.....	204	Драгош Микола.....	241
		Драч Іван.....	241
Г		Дробаха Олександр.....	243
Гамула Микола.....	206	Дрозд Володимир.....	244
Герилюк-Купчинський		Дубина Григорій.....	247
Петро-Иосафат.....	206	Дудка Йосип.....	247
Гінзбург Олександр.....	207	Дужинський Веніамін.....	248
Глузман Семен.....	208	Дучимінська Ольга.....	248
Голумбієвська Анна.....	209	Дяк Володимир.....	249
Гольштейн Євген.....	210	Дяк Михайло.....	249
Гроцький Петро.....	210		
Гурдзан Василь.....	211	Є	
		Євграфов Микола.....	252
Д		Євтушенко Євгеній.....	253
Данієль Юлій.....	212	Єсип (Осип) Роман.....	255
Данько Микола.....	212	Єфімов Олексій.....	255
Дасів Кузьма.....	213		
Дашкевич Ярослав.....	214	Ж	
Двигал Степан.....	216	Жиленко Ірина.....	256
Дворецький Іван.....	217	Жмир Володимир.....	257
Дворко Генріх.....	217	Жолоб Світлана.....	258
Дейчаківський Орест.....	217	Жуковський Василь.....	259
Дейчаківський Юрій.....	218	Жураківський Михайло.....	259
Делидівка Володимир.....	219		
Демидів Дмитро.....	219	З	
Демчишин Анатолій.....	220	Заболотний Андрій.....	260
Демчишин Андрій.....	220	Завальнюк Владислав.....	260
Демчук Андрій.....	220	Завгородній Олександр.....	260
Демчук Григорій.....	220	Завойський Володимир.....	261
Дем'янчук Трохим.....	220	Загуменний Владислав.....	262
Джемілев Мустафа.....	221	Заєць В'ячеслав.....	262
Дзира Ярослав.....	223	Залевський Петро.....	263
Дзюба Іван.....	224	Залепа Юрій.....	263
Дзюба Юрій.....	229	Заливаха Опанас.....	263
Дидик Галина.....	230	Залмансон Сільва.....	265
Дикий Іван.....	231	Заремба Володимир.....	266
Діденко Костянтин.....	232	Зарецький Віктор.....	267
Дідківська Галина.....	232	Зарицька Катерина.....	268
Довгалюк Борис.....	233	Зарицька (Подгурська) Марія.....	269
Довгань Борис.....	234	Засенко Петро.....	270
Довгань Рита.....	234	Заславська Ірина.....	271
Долішній Василь.....	235	Затварський Володимир.....	271
Долішній Юрій.....	235	Захарченко Василь.....	272
Дониченко Євген.....	236	Зваричевська (Мороз) Мирослава.....	273
Доній Олесь.....	236	Зварун Андрій.....	274

Звіринський Карло.....	275	Кампов Павло.....	310
Здоровець Борис.....	276	Кандиба Іван.....	311
Здоровий Анатолій.....	277	Караванський Святослав.....	313
Зелемаш Олексій.....	278	Карась Зиновій.....	315
Зеленчук Михайло.....	278	Карпач З.....	316
Зінкевич (Наорлевич) Надія.....	279	Карпенко Валентин.....	316
Зінкевич Осип.....	279	Кархут Василь.....	317
Зінченко Анатолій.....	282	Качур Микола.....	318
Зісельс Йосиф.....	282	Квецко Дмитро.....	319
Зуб Олексій.....	283	Кендзьор Ярослав.....	320
Зубко Станіслав.....	284	Керничний Дмитро.....	321
Зубченко Галина.....	284	Кирейко Віталій.....	322
Зусь Петро.....	285	Кириченко Світлана.....	322
		Кириченко Степан.....	323
I		Кир'ян Надія.....	324
Іванисенко Віктор.....	286	Киселик Василь.....	324
Іваничук Роман.....	287	Кисельов Леонід.....	324
Іванишин Володимир.....	288	Кізяк Семен.....	325
Іванов М.....	288	Кіндрат Василь.....	325
Іванченко Раїса.....	288	Кіпиш Іван.....	326
Іваньків-Ніколов Михайло.....	289	Кічак Ігор.....	326
Іванюк (Перетятко) Лідія.....	289	Кішкін Геннадій.....	327
Івасюк Володимир.....	289	Клебанов Володимир.....	328
Івашенко Дмитро.....	291	Клименко Федір.....	329
Івашенко Яків.....	291	Климчак Богдан.....	329
Ігнатенко Ганна.....	291	Кліщ Михайло.....	330
Ігнатенко Микола.....	292	Клочко Микола.....	330
Ігрунов В'ячеслав.....	292	Кобилецький Ярослав.....	332
Ільченко Анатолій.....	292	Кобрин Василь.....	333
Ільчук Іван.....	292	Коваленко Ганна.....	334
Іщенко Олександр.....	296	Коваленко Іван.....	334
		Коваленко Леонід.....	335
Й		Коваленко Микола Є.....	335
Йовенко Світлана.....	298	Коваленко Микола 1.....	335
Йовчик Мирослав.....	299	Коваленко (Кикоть) Надія.....	335
		Коваль Іван.....	336
K		Ковальов Сергій.....	33"
Каваців Василь-Йосафат.....	300	Ковальчук Іван.....	338
Кагарлицький Микола.....	300	Ковгар Борис.....	338
Казновський Володимир.....	302	Ковтуненко Михайло.....	338
Калапач Роман.....	302	Козорезов Олексій.....	339
Калинець Ігор.....	303	Коліщенко Віктор.....	339
Калинець (Стасів) Ірина.....	305	Коляска Іван.....	339
Калиниченко Віталій.....	307	Комашков Володимир.....	340
Каллістратова Софія.....	308	Компан Олена.....	360
Калужний Володимир.....	309	Кондрацький Адольф.....	362
Калужний Дмитро.....	309	Кондюков Василь.....	363
Кальош Григорій.....	310	Коневич Іван.....	363

Конквест Роберт.....	364	Кулагін Онуфрій.....	401
Концевич Євген.....	366	Кулинин Василь.....	401
Кончаківський Микола.....	367	Кулиняк Данило.....	402
Кордун Віктор.....	367	Кульчинський Микола.....	402
Кореневич Леонід.....	368	Курилас Іван.....	403
Коробань Андрій.....	369	Курило Василь.....	403
Корогодський Роман.....	370	Куриляк Степан.....	404
Корольчук Семен.....	371	Курчик Микола.....	404
Коротич Віталій.....	371	Кухарук Олекса.....	405
Корчак Володимир.....	372	Куценко Григорій.....	405
Корягін Анатолій.....	373	Куціль Дмитро.....	406
Косів Михайло.....	373	Кучер Микола.....	406
Косовський Володимир.....	374	Кушнирюк Василь.....	406
Костава Мераб.....	375	Кушнір Веніамін.....	406
Костенко Ліна.....	376	Кушніренко Ігор.....	407
Костинюк Володимир.....	377		
Котик Юрій.....	377	Л	
Кохан Василь.....	377	Лазарук Павло.....	408
Коц Микола.....	378	Ланда Мальва.....	408
Коцур Ганна.....	379	Левицька Галина.....	409
Коцур (Коцурова) Анна.....	380	Левицький Микола.....	409
Коцюба Леся.....	381	Левицький Мирослав.....	409
Коцюбинська Михайлина.....	381	Левін Аркадій.....	410
Кочур Григорій.....	383	Левкович Василь.....	411
Кошман Ігор.....	384	Леонюк Володимир.....	411
Кравець Андрій.....	385	Лесів Володимир.....	411
Кравців Ігор.....	385	Лесів Ярослав.....	412
Кравченко Валерій.....	386	Лисий Микола.....	413
Кравчук Ярослав.....	387	Лисов Володимир.....	414
Крайник Микола.....	388	Литвин Василь.....	416
Крамар Євген.....	389	Литвин Микола.....	417
Красівський Зеновій.....	390	Литвин Юрій.....	418
Красняк Володимир.....	392	Литвиненко Леонід.....	420
Крецький Григорій.....	392	Литвинов Борис.....	420
Кривий Іван.....	392	Литовченко Віктор.....	421
Крип'якевич Олександра.....	394	Личак Петро.....	421
Крип'якевич Роман.....	395	Лиша Раїса.....	422
Крицький Едуард.....	395	Лишега Яромир-Богдан.....	423
Кришталь Павло.....	396	Лібович Олександр.....	424
Куделя Григорій.....	396	Лісова (Гриценко) Віра.....	424
Кудірка Сімас.....	396	Лісовий Василь.....	425
Кузик Гнат.....	397	Ліщук Василь.....	427
Кузнецова (Савчук) Євгенія.....	397	Лобко Василь.....	427
Кузюкін Володимир.....	398	Лобода Володимир.....	428
Кузякіна Наталія.....	398	Лохвицька Лариса.....	428
Кузьменко Володимир.....	399	Лукаш Валерій.....	429
Кузьменко Олександр.....	399	Лукаш Микола.....	429
Кукса Віктор.....	400	Лукашевич Денис.....	430

Лук'яненко Левко.....	430	Матвієнко Антоніна.....	470
Лупиніс Анатолій.....	434	Матвієнко Ніна.....	471
Лупій Олесь.....	436	Матвійок Кузьма.....	471
Луцак В.....	437	Матешук Ірина.....	473
Луцик Михайло.....	437	Матусевич Микола.....	473
Луцьків Василь.....	438	Матушевський Борис.....	474
Лучко Іван.....	438	Мацелюх Богдан.....	475
Луц Костянтин.....	438	Мацелюх Ярослав.....	476
Любарський Кронід.....	439	Мацюк Микола.....	476
Любченко А.....	440	Машталер Микола.....	476
М		Медведев Іван.....	476
Мазепа-Бакаївський Юрій.....	442	Медвідь Мирослав.....	476
Мазур Дмитро.....	442	Мелень Мирослав.....	477
Мазурак Василь.....	443	Мелех Микола.....	479
Майборода Георгій.....	443	Мельник Афанасій.....	479
Макар Іван.....	443	Мельник Михайло.....	479
Маковійчук Григорій.....	445	Мельник Юрій.....	480
Максимів Олександр.....	446	Мельничук Тарас.....	480
Максимова Галина.....	446	Менкуш (Заневчик) Ярослава.....	483
Максимчук Святослав.....	446	Мешенер Йосиф.....	484
Макух Василь.....	447	Мешко Оксана.....	485
Малинкович Володимир.....	448	Микитко Яромир.....	487
Малиновська Маргарита.....	449	Миколаснко Микола.....	488
Малиновський Микола.....	450	Миколайчук Іван.....	488
Малишев Леонід.....	450	Мисик Василь.....	489
Малишко Андрій.....	450	Михайленко Ганна.....	490
Маложенський Василь.....	451	Михайлов Володимир.....	491
Малюта Іван.....	451	Михайловський Ю.....	491
Мамайсур Борис.....	452	Михайлюк Євген.....	491
Мамчур Степан.....	454	Михалко Михайло.....	491
Мандрик Іван.....	455	Михальчук Вільямін.....	492
Мандрик-Куйбіда Катерина.....	455	Мілявський Леонід.....	493
Маргітич Іван.....	456	Міняйло Григорій.....	494
Маринович Мирослав.....	456	Могилевський Олександр.....	495
Маркосян Размік.....	458	Могильний Віктор.....	495
Мармус Володимир.....	459	Могильницька Галина.....	496
Мармус Микола.....	460	Мозолевський Борис.....	497
Мартиненко Олександр.....	461	Монаков Михайло.....	499
Марусик Петро.....	461	Монастирський Борис.....	499
Марченко Алла.....	462	Монбланов Віктор.....	499
Марченко Валерій.....	462	Мороз Валентин.....	500
Марченко Ніна.....	465	Мороз (Левтерова) Раїса.....	501
Марченко Олексій.....	466	Мороз Ольга.....	503
Марчук Іван.....	466	Москаленко Георгій.....	503
Мар'ян Борис.....	467	Мосюк Мирослав.....	505
Масютко Михайло.....	468	Мотрюк Микола.....	505
		Музика Ярослава.....	507

Мулярчук Іван.....	507
Муратов Микола.....	508
Мурашов Юрій.....	509
Мурженко Олексій.....	509
Мушинка Микола.....	510
Мушкетик Юрій.....	5 11

Н

Набока Сергій.....	513
Нагробний Йосип.....	514
Назаренко Олександр.....	514
Неврлий Микола.....	518
Недобра Владислав.....	519
Нездійминого Микола.....	520
Нездійниного Володимир.....	520
Некиселов Віктор.....	520
Некрасов Віктор.....	521
Нероденко Володимир.....	522
Нечерда Борис.....	523
Нікітін Олексій.....	524
Ніклус Март-Олав.....	525
Німенко Андрій.....	526
Новак Іван.....	526

О

Обертас Євген.....	528
Овдієнко Марія.....	530
Овсієнко Василь.....	531
Озарко Олег.....	533
Озерний Михайло.....	534
Оленич Степан.....	534
Оленчак Михайло.....	534
Олійник Антон.....	535
Олійник Борис.....	536
Олійник Володимир.....	537
Олійник Петро.....	537
Ольшанівський Ігор.....	537
Омельченко Григорій.....	537
Онищенко Олександр.....	538
Орлов Юрій.....	542
Осадчий Михайло Г.	543
Осадчий Михайло І.....	545
Осадчук (Кулагін) Іван.....	545
Осінська Валентина.....	545
Островський Мирон.....	546
Осьмак Кирило.....	546
Отченашенко Павло.....	547
Очаківський Вілен.....	548

П

Павличко Дмитро.....	550
Павлов Вадим.....	551
Павлюк Павло.....	552
Палецький Ростислав.....	552
Пальчак Марія.....	553
Пальчак Степан.....	553
Панченко Любов.....	553
Параджанов Сергій.....	554
Парасенков Федір.....	556
Парицький Олександр.....	556
Парубець Марк.....	556
Пастух Остап.....	556
Пашко Алена.....	556
Пашков Іван.....	557
Пенсон Борис.....	558
Пеньківський Вадим.....	558
Перепада Анатоль.....	560
Перчишин Ярослав.....	562
Пестов Віктор.....	562
Петрук Роман.....	563
Пиріг Любомир.....	563
Підгородецький Василь.....	564
Підоплічко (псевд. Григоренко) Григорій.....	565
Підпалій Володимир.....	566
Пірус Василь.....	567
Плахотнюк Микола.....	568
Плачинда Сергій.....	570
Плитка (Горицвіт) Параска.....	571
Плошак Василь.....	572
Плошак Мирослав.....	572
Плющ Леонід.....	573
Плющ (Житнікова) Тетяна.....	575
Погиба Микола.....	575
Подрабінок Олександр.....	576
Покрасенко Юрій.....	577
Покровський Іван.....	577
Полішук Микола.....	578
Польовий Ренат.....	579
Пономарів Олександр.....	580
Попадюк Зорян.....	580
Попадюк Любомира.....	581
Попович Євген.....	582
Попович Оксана.....	583
Поцілуйко Леонтій.....	585
Починок Петро.....	585
Притика Олександра.....	586

Приходько Григорій.....	586
Пришляк Григорій.....	586
Пришляк Євген.....	587
Прокопенко Гаврило.....	588
Прокопович Григорій.....	589
Прокоф'єв В'ячеслав.....	590
Пронюк Євген.....	591
Процик Анна.....	593
Проців Михайло.....	594
Проців Федір.....	594
Процюк Антін.....	594
Пушков Євген.....	597
П'янов Володимир.....	597
Пяткус Вікторас.....	598

Р

Рабинович В.....	600
Радигін Анатолій.....	600
Радиш Павло.....	601
Ратушинська Ірина.....	603
Рафальський Віктор.....	604
Ребрик Богдан.....	606
Рибалка Іван.....	607
Ринковенко Валерій.....	608
Різників (Різниченко) Олекса.....	609
Роженко Микола.....	611
Розлуцький Василь.....	611
Розумний Петро.....	612
Рокецький Володимир.....	613
Романюк Василь.....	613
Ротач Петро.....	617
Рубан Василь.....	618
Рубан Микола.....	619
Рубан Петро.....	619
Руденко Микола.....	620
Руденко (Каплун) Раїса.....	623
Румачик Петро.....	625
Русин Іван.....	625
Руснак Марія.....	626
Рябченко Леонід.....	626
Рябчун Григорій.....	627

С

Савченко Віктор.....	628
Савченко Володимир.....	628
Садовська Ганна.....	629
Саламаха Степан.....	629
Самійленко Микола.....	630

Сапеляк Степан.....	631
Саранчук Петро.....	632
Сарма-Соколовський Микола.....	633
Сас-Жураківський Мирон.....	635
Сафронов Олексій.....	635
Сахаров Андрій.....	635
Саченко Михайло.....	638
Сачук Юрій.....	639
Сверстюк Євген.....	639
Світлична Надія.....	642
Світлична (Терещенко) Леоніда.....	645
Світличний Іван.....	646
Севрук Галина.....	654
Сейтмуратова Айше.....	655
Семенюк Іван.....	656
Семенюк Клим.....	656
Семенюк Роман.....	657
Семенюк Степан.....	657
Семикіна (Семикінь) Людмила.....	658
Семотюк Андрій.....	659
Сеник Ірина.....	659
Сеньків Володимир.....	661
Сергієнко Олесь.....	662
Сердюк Юрій.....	663
Середняк Любов.....	663
Серпільн Леонід.....	664
Сивак Іван.....	664
Сивокінь Григорій.....	664
Симоненко Василь.....	664
Симончук Михайло.....	667
Симчич Мирослав.....	667
Синигівський Віталій.....	668
Сіра Валентина.....	668
Сіренко Володимир.....	669
Сірий Василь.....	670
Сірий Леонід.....	671
Січко Василь.....	673
Січко Володимир.....	674
Січко (Петраш) Стефанія.....	675
Січко Петро.....	676
Скалич Семен.....	678
Скирда Людмила.....	679
Скорик Мирослав.....	680
Скорик Михайло.....	680
Скороход Анатолій.....	681
Скочок Павло.....	681
Скрипка Василь.....	682
Скрипчук Костянтин.....	683

Скунць Петро.....	683	Тимчук Леонід.....	732
Слабіна Йосиф.....	684	Тихий Олекса.....	733
Сліпий Йосиф.....	684	Тітов Володимир.....	735
Слободян Микола.....	686	Ткач Степан.....	735
Слободян Михайло.....	687	Ткаченко Віра.....	735
Смішкевич (Кузьмак) Оксана.....	687	Ткаченко Семен.....	736
Смогитель Вадим.....	688	Ткачук Ярема.....	736
Снегірьов Гелій (Євген).....	693	Товкач Іван.....	737
Соколов Юрій.....	694	Толпиго Кирило.....	737
Сокульська Орина.....	695	Томчук Степан.....	737
Сокульський Іван.....	695	Топчій Володимир.....	737
Солженіцин Олександр.....	697	Третьяков Микола.....	738
Солодкий Іван.....	699	Трінчук Ярослав.....	738
Солтис Ігнатій.....	699	Турик Андрій.....	739
Сомляк Степан.....	699	Туровська Майя.....	740
Сорока Богдан.....	699	Турчин Валентин.....	740
Сорока Василь.....	699	Тютюнник Григор.....	740
Сорока Михайло.....	699		
Сорока Семен.....	701	Ф	
Сорока Степан.....	701	Фарбишевський Іван.....	767
Софяник Олег.....	702	Фе^инський Андрій.....	767
Спіненко (Смолін) Василь.....	704	Фединський Петро.....	768
Сподарик Степан.....	705	Федоренко Василь.....	768
Старовойт Іван.....	705	Федорів Дмитро.....	769
Старосольський Любомир.....	705	Федорчук Іван.....	770
Стельмах Михайло.....	707	Федорчук Кирило.....	770
Степанюк Олексій.....	707	Федюк Василь.....	770
Шешенко Ірина.....	707	Фельдман Георгій.....	770
Стрільців Василь.....	708	Франко Зіновія.....	771
Строката (Караванська) Ніна.....	709	Футала Богдан.....	772
Струтинський Іван.....	711		
Стус Василь.....	714	Х	
Судаков Станіслав.....	719	Хайло Анатолій.....	773
Суданайте Нійоле.....	719	Хайло Володимир.....	773
Сук Іван.....	720	Хейфец Михайло.....	773
Суровцова Надія.....	720	Хлевой Михайло.....	775
Сусленський Яків.....	721	Хмара Степан.....	775
		Хобта Петро.....	776
Т		Ходаковський Дмитро.....	776
Талалай Леонід.....	724	Ходорович Тетяна.....	777
Танюк Лесь.....	724	Холодний Микола.....	777
Тарнавський Микола.....	727	Хоменко Еміль.....	780
Тельнюк Станіслав.....	727	Хоменко Микола.....	780
Тереля Йосип.....	728	Хом'якевич Омелян.....	780
Тереля (Уманець) Олена.....	730	Хоркавий Роман.....	780
Тимків Богдан.....	730	Хорунжий Юрій.....	781
Тимошенко Борис.....	731	Христинич Богдан.....	782

Ц		Шевчук Валерій.....	812
Цехмістренко Юрій.....	786	Шевчук Ганна.....	813
Цимбал Вікторія.....	787	Шелест Петро.....	814
Цимбал Тетяна.....	787	Шелест Юлій.....	815
Ч		Шереметьєва (Дашкевич) Людмила...816	
Чадюк Олексій.....	789	Шестопал Матвій.....	817
Чалідзе Валерій.....	789	Шинкарук Трохим.....	818
Чендей Іван.....	790	Шифрін Авраам.....	818
Чередниченко Євген.....	791	Шнирман Семен.....	819
Черкаський Володимир.....	792	Шовковий Василь-Іван.....	819
Чернявська (Набока) Інна.....	792	Штерн Михайло.....	821
Черняк Олександр.....	793	Шуляк Михайло.....	822
Чик Богдан.....	793	Шумук Данило.....	822
Чобанов Мамеді.....	793	Шупта Дмитро.....	824
Чорний Павло.....	793	Шухевич (Березинський) Юрій.....	825
Чорновіл Валентина.....	793	Щ	
Чорновіл Вячеслав.....	794	Щаранський Анатолій.....	827
Чорнодольський Андрій.....	799	Щербак Юрій.....	827
Чорномаз Богдан.....	799	Щербань Ганна.....	828
Чорномаз Данило.....	800	Ю	
Чубай Григорій.....	801	Юзик Павло.....	830
Чубатий Мефодій.....	802	Юрків Володимир.....	830
Чугай Олександр.....	802	Юрків Михайло.....	831
Чуйко Богдан.....	802	Юрчик Микола.....	831
Чупрей Роман.....	803	Юскевич Артем.....	831
Чучман Павло.....	803	Ющенко (Чумаченко) Катерина.....	832
Чучман Петро.....	803	Я	
Чучман Степан.....	803	Якубенко Микола.....	833
Чхан Михайло.....	803	Якубівський Михайло.....	833
Ш		Якутович Георгій.....	834
Шабатура Стефанія.....	805	Яненко Віктор.....	834
Шабура Іван.....	806	Янкевич Степан.....	834
Шамека Олександр.....	806	Яхно Олег.....	834
Шатравка Олександр.....	806	Яценій Карпо.....	834
Швед Марія.....	807	Яценко В'ячеслав.....	834
Шевченко Віталій.....	808	Яценко Лідія.....	834
Шевченко Іван.....	809	Яцишин Михайло.....	835
Шевченко Олесь.....	809	Ященко Леопольд.....	835
Шевчук Анатолій.....	810		

II. САМВИДАВНІ, НЕФОРМАЛЬНІ, ПРАВОЗАХИСНІ ПРЕСОВІ ВИДАННЯ

А	
«АБАБА-ГАЛАМАГА» (Київ).....	47
«Авдет — Возвращение» (Бахчисарай, Крим).....	47
«Азатамарг — Борьба за свободу» (Київ) 48	
«Aide a l'Eglise en detresse» (Сарсель, Франція).....	48
«Altematief» (Вестерло, Бельгія).....	51
«Альтернатива» (Павлоград Донец. обл.) ..53	
«Альтернатива» (Львів).....	53
«Альтернатива» (Б. М.).....	53
«Анабазис» (Клівленд, Торонто).....	54
«Архив хроники» (Москва).....	68
«ATL-CIO» (Вашингтон, США).....	69
Б	
«Бахмут» (Артемівськ Донец. обл.).....	79
«Без цепей» (Київ).....	80
«Berichte des Bundesinstituts fur Ost- wissenschaftliche und Internationale Studien» (Кельн, Німеччина).....	85
«Благовіст» (Тернопіль).....	89
«Бойківська думка» (Сколе Львів, обл.) ..91	
«Бориспільський дзвін» (Бориспіль)94	
«Братство» (Львів).....	99
«Будитель» (Львів).....	102
«Бужани» (Червоноград Львів, обл.) .. 103	
«Буковинський вісник» (Чернівці).....	104
«Bulletin du Comite International contre la Repression» (Монреаль, Канада)..	105
«Бюлетень Громадського Комітету захисту Івана Макара» (Львів).....	106
«Бюлетень 1» (Київ).....	106
«Бюллетень Совета родственников узников Евангельских христиан- баптистов в СССР» (Москва).....	106
В	
«Ватан — Батьківщина» (Старий Крим, Приморське).....	111
«Верховинська ватра» (Вижниця Чернів. обл.).....	115
«Вести из СССР» (Німеччина, Бельгія).....	116
«Вибір» (Київ).....	116
«Виборче право» (Львів).....	116
«Видноколо» (Київ).....	116
«Відрижка» (Варшава, Польща).....	118
«Відродження» (Гайсин Вінн. обл.).....	118
«Відродження УАПЦ в Україні» (Львів).....	119
«Відсіч» (Львів).....	119
«Віко» (Львів).....	119
«Вільна думка» (Луцьк).....	119
«Вільна земля» (Київ).....	119
«Вільна Україна» (Львів).....	119
«Вільна хвиля» (Одеса).....	119
«Віра батьків» (Львів).....	124
«Віра Брацлавщини» (Брацлав Вінн. обл.).....	124
«Вісник Броварщини» (Бровари Київ, обл.).....	126
«Вісник виборця» (Трускавець Львів, обл.).....	126
«Вісник Київського громадянського комітету УМА» (Київ).....	126
«Вісник репресій в Україні» (Б. М.)....	126
«Вісник Республіканського страйкового Комітету» (Київ).....	127
«Вісник РУХу» (Київ).....	127
«Вісник РУХу» (Київ).....	127
«Вісник Української національної партії» (Львів).....	127
«Вісник Чорнобиля» (Чорнобиль Київ, обл.).....	127
«Вісті» (УГС) (Черкаси).....	127
«Вісті» (Харків).....	127
«Вісті» (УНП) (Черкаси).....	127
«Вісті з Прологу» (Нью-Йорк).....	128
«Вісті Інформаційного відділу» (Київ) .	128
«Вісті Слобожанщини» (Харків).....	128
«Вісті Українського національного руху Підляшшя» (Більськ Польща).....	128
«Вітер надії» (Горохів Волин. обл.)	128
«Віче» (Львів).....	129

«Вольное слово» (Франкфурт-на-Майні, Німеччина).....	137
«Воля» (Золотоноша Черкас, обл.).....	137
«Воля» (Полтава).....	137
«Воля» (Чернігів).....	137
«Воля і батьківщина» (Б.М.).....	137
«Воскресіння» (Івано-Франківськ).....	139
«В сім'ї вольній, новій» (Мелітополь)...	140
«Вставай» (Київ).....	140

Г

«Галичина» (Івано-Франківськ).....	144
«Гамайнк» (Київ).....	144
«Helsinki Guarantees for Ukraine Committee» (Вашингтон, США).....	150
«Гідність» (Луцьк).....	155
«Гласність» (Москва).....	156
«Голос» (Київ).....	160
«Голос Америки» (Вашингтон, США)..	160
«Голос відродження» (Київ).....	160
«Голос Карпат» (Б. М.).....	161
«Голос Мармарощини» (Великий Бичів Рахівського р-ну Закарп. обл.).....	161
«Голос народу» (Луцьк).....	161
«Голос Печерська» (Київ).....	161
«Голос Таврії» (Херсон).....	161
«Голубь Масиса» (Сімферополь).....	161
«Гомін» (Городище Черкас, обл.).....	162
«Гомін» (Кременчук Полтав. обл.).....	162
«Гомін» (Канів).....	162
«Гомін» (Полтава).....	162
«Гомін» (Київ).....	162
«Гомін Буковини» (Чернівці).....	163
«Гомін волі» (Харків).....	163
«Гомін Надросся» (Біла Церква Київ, обл.).....	163
«Гомін перебудови» (Б. М.).....	163
«Горнило» (Львів).....	180
«Гражданский путь» (Харків).....	185
«Громада» (Київ).....	195
«Громада» (Чернігів).....	195
«Громада» (Кривий Ріг).....	195
«Грюндік» (Львів).....	196
«Гул» (Вільнюс, Литва).....	199

Д

«Дайджест. Огляд преси» (Миколаїв).....	212
---	-----

«Дайджест социал-демократии» (Львів).....	212
«Danizdat» (Коссенгаун, Дангія).....	212
«Движение» (Суми).....	216
«Демократичний вибір» (Одеса).....	220
«Демократический выбор» (Київ).....	220
«Деснянські хвилі» (Чернігів).....	221
«Джерела» (Рига).....	223
«Дзвін» (Монастирище Черк. обл.).....	223
«Дзвін» (Тернопіль).....	223
«Дзвін» (Київ).....	223
«Дзвін пробудження» (Броди Львів, обл.).....	223
«Дике поле» (Красний Кут Саратовської обл., Росія).....	231
«Диалог» (Київ).....	232
«D'ici — D'est» (Брюссель, Бельгія) ..	233
«Добре серце» (Дрогобич Львів, обл.) ..	233
«Добрий пастир» (Івано-Франківськ) ..	233
«Dokumente under Menschenrecht Sverletzungen in der UdSSR» (Гамбург, Німеччина).....	235
«Доля» (Ковель Волин, обл.).....	236
«До нації» (Львів).....	236
«Донецкий вестник» (Донецьк).....	236
«Досвітні вогні» (Коломия, Долина Івано-Фр. обл.).....	237
«Досвітні вогні» (Київ).....	238
«Думка» (Кіровоград).....	247

Е

«Эйникайт — Єднання — Единение» (Київ).....	251
«Експрес-гомін» (Кременчук Полтав. обл.).....	251
«Експрес-новини» (Київ).....	251
«Экспресс-хроника» (Кіржач, Москва).....	251
«EPD Dokumentation» (Франкфурт-на-Майні).....	251

Є

«Євшан-зілля» (Львів).....	254
«Єдність» (Нікополь Дніпроп. обл.)...	255
«Єдність і згода» (Лебедин Сум. обл.) ..	255

Ж

«Жорна» (Ольштин, Польща).....	259
«Жорна» (Дніпропетровськ).....	259

3

«За вашу и нашу свободу!» (Павлоград Дніпроп. обл.).....	260
«За вільне Поділля» (Вінниця).....	261
«За волю» (Полтава).....	262
«Замкова гора» (Київ).....	265
«За народний парламент» (Київ).....	265
«За перебудову» (смт Дубове).....	266
«Заспів» (Львів).....	271
«За участь України в Олімпійських іграх» (Балтимор).....	272
«Зелений дзвін» (Львів).....	278
«Зелений світ» (Київ).....	278
«Земля і воля» (Хмельницький).....	278
«Земне тяжіння» (Чорнухів Полтав. обл.).....	278
«З нами Бог» (Львів).....	283
«Золота долина» (Чернівці).....	283
«Золоті ворота» (Київ).....	283
«Зона» (Київ).....	283
«Зупа» (Львів).....	285

I

«Инициатива» (Шостка Сум. обл.).....	292
«Inprekog» (Монро, Франція).....	293
«Інформатор» (Львів).....	294
«Інформатор Івано-Франківської УГС» (Івано-Франківськ).....	295
«Інформаційний бюлетень» (Дарницький р-н, Київ).....	295
«Інформаційний бюлетень» (Кам'янка Черкас, обл.).....	295
«Інформаційний бюлетень УГГ» (Київ, Торонто, Балтимор).....	295
«Інформаційний бюлетень» (Львів)	295
«Information Bulletin» (Нью-Йорк).....	295
«Інформаційний бюлетень харківської філії УГС» (Харків).....	296
«Інформаційний листок СНУМ» (Київ).....	296
«Інформаційний листок НРУ, УРП» (Чернігів).....	296
«Информационный бюллетень» (Київ)	296
«Информационный бюллетень Черно- вицкого Еврейского общественно- культурного Фонда» (Чернівці).....	296
«Информационный вестник Товари- щества рабочих» (Київ).....	296
«Інформвісник» (Київ).....	296

К

«Калина» (Гребінки Київ, обл.).....	303
«Карби гір» (Коломия Івано-Фр. обл.).....	316
«Карпатська Україна» (Мукачів Закарп. обл.).....	316
«Кафедра» (Львів).....	318
«Каяла» (Донецьк).....	318
«Киевлянин» (Київ).....	321
«Київський соціал-демократ» (Київ)	322
«Київський час» (Київ).....	322
«Клич Наддніпрянщини» (Городище Черкас, обл.).....	330
«Кобза» (Крим).....	333
«Козацьке слово» (Київ).....	339
«Козацький вал» (Суми).....	339
«Континент» (Париж, Мюнхен).....	364
«Корені» (Львів).....	369
«Кrag» (Більськ, Люблін, Польща).....	388
«Край» (Луцьк).....	388
«Криничка» (Львів).....	394
«Криця» (Ковель Волин. обл.).....	395
«Кріс» (Львів).....	396
«Крок» (Івано-Франківськ).....	396
«Kronika» (Уппсаала, Швеція).....	396
«Кур'єр Смолоскипу» (Львів).....	404

Л

«L'alternative» (Париж).....	408
«Листок прес-служби УГС» (Київ, Львів).....	414
«Ликбез» (Київ).....	424
«Literaria Ucraina. Samwydaw» (Мюнхен).....	427
«Логос» (Донецьк).....	428
«Ломикамінь» (Кременчук Полтав. обл.).....	428
«Львівський вісник» (Львів).....	440
«Львівські новини» (Львів).....	440
«Львівські новини. Експрес-хроніка» (Львів).....	441

М

«Майдан» (Терни Сум. обл.).....	443
«Меморіал» (Мелітополь Запоріз. обл.).....	483
«Мова є нація» (Київ, Боярка Київ, обл.).....	495

«Молода Галичина»	
(Трускавець Львів, обл.).....	498
«Молода Україна» (Львів).....	498
«Молодий націоналіст» (Львів).....	499

Н

«Набат» (Харків).....	513
«На переломі»	
(Коломия Івано-Фр. обл.).....	515
«Народна газета» (Київ).....	516
«Народна дума» (Київ).....	517
«Народна справа» (Луцьк).....	517
«Народная воля» (Київ).....	517
«Народний вісник Бериславщини»	
(Херс. обл.).....	517
«На руїні» (Київ).....	517
«На сполох!» (Харків).....	517
«Национальный вопрос» (Москва).....	517
«Наша віра — православ'я» (Київ).....	517
«Наша газета» (Кривий Ріг).....	517
«Наша думка» (Вірменія).....	518
«Наше слово» (Київ).....	518
«Наш рух» (Сіверськодонецьк).....	518
«Незалежність» (Київ).....	520
«Незалежність» (Львів).....	520
«Нескорена нація» (Київ).....	523
«Неспокій» (Чернігів).....	523
«Нова доба» (Львів).....	526
«Нова свобода» (Хуст).....	526
«Нове життя» (Пряшів).....	526
«Новий час»	
(Кам'янка-Бузька Львів, обл.).....	527
«Новий час» (Івано-Франківськ).....	527
«Новий шлях» (Ромни Сум. обл.).....	527
«News Bulletin on Psychiatric Abuse»	
(Лондон).....	527
«New Directions — Нові напрямки»	
(Нью-Йорк).....	527

О

«Обіжник» (Донецьк).....	530
«Облога» (Балтимор, Торонто).....	530
«Огляд подій» (Київ).....	533
«Огляд преси» (Київ).....	533
«Ons Verbond» (Гент, Бельгія).....	539
«Оповісник» (Б. М.).....	539
«Основи» (Підляшшя, Польща).....	546

П

«Пастирське слово» (Б. М.).....	556
«Перспектива» (Київ).....	562
«Південна громада» (Одеса).....	564
«Пластовий шлях» (Рівне).....	568
«Плуг» (Херсон).....	573
«Погляд» (Полонне Хмельн. обл.).....	576
«Pogrom» (Ноттінген, Німеччина).....	576
«Позиція» (Харків).....	577
«Поклик» (Лубни Полт. обл.).....	577
«Поклик» (Косів Івано-Фр. обл.).....	577
«Поклик» (Івано-Франківськ).....	577
«Поклик волі» (Львів).....	577
«Поклик сумління» (Київ).....	577
«Поліська Січ» (Житомир).....	578
«Політика» (Київ).....	578
«Полслова» (Київ).....	579
«Полтавський вісник» (Полтава).....	579
«Полуинтеллигент» (Київ, Харків).....	579
«Пороги» (Дніпропетровськ).....	584
«Посвіт» (Тернопіль).....	584
«Поступ» (Львів).....	584
«Поступ» (Самбір).....	585
«Прапор антикомунізму» (Київ).....	585
«Прес-бюлетень» (Херсон).....	585
«Призыв» (Київ).....	585
«Прикордонні вісті» (Харків).....	586
«Pro & contra» (Львів).....	588
«Пробудження» (Хмельницький).....	588
«Пробуждение»	
(Мелітополь Запоріз. обл.).....	588
«Прозріння» (Вишневе Київ, обл.).....	588
«Прозріння»	
(Шепетівка Хмельн. обл.).....	588
«Пролісок» (Вільнюс, Литва).....	590
«Просвіта» (Рівне).....	592
«Просвіта» (Львів).....	592
«Пути» (Київ).....	597

Р

«Рада» (Рівне).....	600
«Рада» (Київ).....	600
«Рани» (Івано-Франківськ).....	603
«Ранковий Київ» (Київ).....	603
«Реформа» (Львів).....	607
«Рідний край» (Гадяч Полтав. обл.) ...	609
«Рогатинець» (Рогатин Івано-Фр. обл.) ..	611

«Роздуми» (Рівне).....	611	«Смолоскип» (Париж, Балтимор).....	691
«Russischer samizdat» (Тюн, Берн, Швейцарія).....	626	«Smoloskyp» (Балтимор).....	692
«Русское слово» (Львів).....	626	«Собор» (Кадіївка Луган. обл.).....	694
«Рух» (Піщанка Вінн. обл.).....	626	«Соборність» (Борислав Львів, обл.) ..	694
«Рух» (Бердянськ).....	626	«Сокіл» (Луцьк).....	694
«Рух» (Київ).....	626	«Сокіл» (Підгайці Терноп. обл.).....	694
«Рух» (Запоріжжя).....	626	«Сокіл» (Київ).....	694
«Рух» (Нікополь Запоріз. обл.).....	626	«Социал-демократ України» (Київ) ..	703
«Рух» (Дніпродзержинськ).....	626	«Спадщина» (Львів).....	703
«Рухінформцентр» (Київ).....	626	«Спадщина» (Київ).....	703
		«Спостерігач» (Київ).....	705
С		«Струни» (Таллінн, Естонія).....	714
«Сальцесон» (Львів).....	629	«Студентський вісник» (Вінниця).....	714
«Samisdat» (Рим).....	629	«Studien zu Nationalitätenfragen» (Мюнхен).....	714
«Samizdat» (Берн, Швеція).....	629	«Сурма» (Стрий Львів, обл.).....	720
«Samizdat» (Мешелен, Бельгія).....	629	«Сурма» (Черкаси).....	720
«Samizdat» (Сант-Антоній-Брехт, Бельгія).....	630	«Сучасність» (Мюнхен. Нью-Йорк)....	722
«Samizdat-Самиздат» (Токіо, Японія) ...	630	«Схід» (Донецьк).....	723
«Самостійна Україна» (Рівне).....	631	«Схід» (Запоріжжя).....	723
«Самостійна Україна» (Кам'янець- Подільський Хмельн. обл.).....	631	Т	
«Самостійник» (Львів).....	631	«Тарасова Україна» (Пряшів, Чехословаччина).....	726
«Світ» (Київ).....	642	«Тарасове поле» (Звенигород Львів, обл.).....	726
«Світоч» (Нікополь Запоріз. обл.).....	653	«Тернистий шлях» (Тернопіль).....	730
«Свобода» (Київ).....	653	«Тернове поле» (Тернопіль).....	730
«Свободное слово» (Москва).....	653	«Точка зрення» (Одеса).....	738
«Свободный ребёнок» (Дніпропетровськ).....	653	«Точки зору» (Львів).....	738
«Сіверщина» (Лохвиця Полтав. обл.)...668		«Трибуна» (Рига, Литва).....	738
«Січ» (Запоріжжя).....	672	«Тризуб» (Умань, Черкаси).....	738
«Січ» (Полтава).....	672	«Тустань» (Дрогобич Львів, обл.).....	740
«Січ азовська» (Бердянськ Запоріз. обл.).....	672	У	
«Січеславський вісник» (Дніпропетровськ).....	673	«УВ-Експрес» (Київ, Львів).....	743
«Сіяч» (Ланівці Терноп. обл.).....	678	«УГС Південь» (Запоріжжя).....	743
«Скарбниця» (Львів, Москва).....	679	«Українська воля» (Вишгород Київ, обл.).....	744
«Скриня» (Яворів Львів, обл.).....	682	«Українська нація» (Львів).....	753
«Славута» (Київ).....	684	«Українська справа» (Чернівці).....	757
«Слобідська Україна» (Харків).....	686	«Українське слово» (Мурманськ, Росія).....	757
«Слобожанщина» (Харків).....	687	«Українське студентство» (Київ).....	757
«Слово» (Київ).....	687	«Українське юнацтво» (Стрий Львів, обл.).....	757
«Слово і честь» (Чорнухи Полтав. обл.).....	687	«Український вісник» (Львів).....	758
«Смолоскип» (Чернівці).....	689		

«Український католицький вісник» (Львів).....	759
«Український самостійник» (Дрогобич).....	765
«Український час» (Дніпропетровськ, Львів).....	766
«Українські інформації — Servis Ukrainski» (Люблін, Польща).....	766
«Українські обрії» (Київ).....	766

Ф

«Форум» (Дніпропетровськ).....	771
«Freedom at issue» (Нью-Йорк).....	772

Х

«Хадашот» (Київ).....	773
«Хвиля» (Київ).....	773
«Християнський голос» (Львів).....	783
«Христос з нами» (Кам'янець- Подільський Хмельн. обл.).....	783
«Хроника защиты прав в СССР» (Нью-Йорк).....	784
«Хроника текущих событий» (Москва).....	784
«Хроніка Католицької Церкви на Україні» (Львів, Ужгород).....	785
«Хроніка опору» (Київ).....	785

Ц

«Центральна Рада» (Київ).....	786
«Церква й життя» (Київ).....	786

Ч

«Час» (Чернівці).....	789
«Червона калина» (Умань Черкас, обл.).....	790
«Червона калина» (Сокаль Львів, обл.).....	790
«Черкаський час» (Черкаси).....	792
«Черная суббота» (Запоріжжя).....	793
«Чорна рада» (Рівне).....	793
«Чорноморія» (Миколаїв).....	801

Ш

«Шкільний вісник» (Львів).....	819
«Шлях до волі» (Рівне).....	819
«Шляхом відродження» (Пирятин Полтав. обл.).....	819
«Шлях перемоги» (Хмельницький) ...	819
«Шолэм» (Сімферополь).....	820
«Шофар» (Львів).....	820

Я

«Ямгорів» (Городенка Івано-Фр. обл.).....	834
--	-----

III. ТЕМАТИЧНІ СТАТТІ: ОРГАНІЗАЦІЇ, КОМІТЕТИ, ГРУПИ, ПОДІЇ

Вступне слово до другого видання енциклопедичного довідника «Рух опору в Україні: 1960-1990»..... 5	Грузинська Гельсінська група (ГГГ) ... 196 ГУЛаг ОГПУ СРСР..... 199
Співробітники, чії матеріали й інформація були використані у підготовці окремих статей для енциклопедичного довідника «Рух опору в Україні: 1960-1990»..... 7	Д 22 травня біля пам'ятника Т. Шевченкові у Києві..... 216 День Радянського політв'язня в СРСР .221 День Українського політв'язня..... 221 Дружини та матері політв'язнів в українському правозахисному русі (1970-80-ті)..... 245
<i>Осип Зінкевич</i> . Передмова..... 9	Є Євангельські християни баптисти (ЄХБ)..... 252 «Європа Чівільта»..... 253
<i>Олесь Обертас</i> . Рух опору в Україні: 1960-1990	Ж «Жайворонок»..... 256
I. Шістдесятники..... 15	З Закордонне представництво Української Гельсінської групи (ЗП УГГ)..... 262 Захист прав віруючих і Церкви в Україні..... 273 Зв'язкові «Смолоскипа»..... 275
II. Самвидав..... 23	І Ініціативна група за звільнення українських політичних в'язнів..... 292 Ініціативна група захисту прав людини в СРСР (ІГ)..... 293 Інститут ім. В. П. Сербського..... 293 «Інтернаціоналізм чи русифікація?»... 293
III. Дисиденти..... 33	К Київська школа поезії (КШП)..... 321 Клуби творчої молоді (КТМ)..... 330 КТМ «Сучасник» у Києві..... 330 КТМ «Пролісок» у Львові..... 332 Комісія прав людини Світового конгресу вільних українців (КПЛ СКВУ)..... 341
IV. Перебудова..... 43	
А Адвентисти сьомого дня (АСД)..... 48 Американці в обороні людських прав України (АГРУ)..... 54 Арешти української інтелігенції 1965 ..66 Арешти української інтелігенції 1972-73 рр..... 66	
В Верховинки..... 114 «Відмовники»..... 118 Вільне міжпрофесійне об'єднання трудящих (ВМОТ)..... 119 Вірменська Гельсінська група (ВГГ).... 124 Владимирська тюрма..... 129 Всеукраїнське товариство політичних в'язнів і репресованих (ВТПР)..... 139	
Г Гельсінський процес..... 150 Громадський комітет захисту Ніни Строкатої — перша правозах. Орг-ція в Україні..... 195	

Комітет Гельсінських гарантій для України (КГГУ).....	344
Комітет оборони Валентина Мороза (Вашингтон, США).....	346
Комітет оборони Валентина Мороза (Торонто, Канада).....	346
Комітет оборони і допомоги, КОД (США).....	347
Комітет оборони людських прав в Україні (Чикаго, США).....	348
Комітет оборони національних і людських прав України (Філадельфія, США).....	349
Комітет оборони переслідуваних в Україні (Детройт, США).....	352
Комітет оборони радянських політичних в'язнів (Нью-Йорк, США).....	354
Комітет оборони українських політичних в'язнів в СРСР (Монреаль, Канада).....	355
Комітети оборони українських політв'язнів в Австралії.....	356
Комітет оборони прав людини в Україні (КОПЛ).....	356
Комітет «Хочемо Юрія Шухевича в Австралії».....	357
Комітети оборони політв'язнів у країнах Західної діаспори.....	358
Конгресові слухання у США.....	361
«Крамничка сумління» (Чикаго, США).....	389
Кримські татари.....	392

Л

«Лист 139-ти».....	414
«Лист творчої молоді Дніпропетровська».....	416
Литовська Гельсінська група (ЛГГ)	420
«Лихо з розуму» (Портрети двадцяти «злочинців»).....	421
Львівський клуб політв'язнів.....	440

М

«Меморіал» ім. Василя Стуса.....	482
Меморіальний музей історії політичних репресій і тоталітаризму в СРСР	483
Міжнародна амністія.....	492
Московська Гельсінська група (МГГ)	504
Музей Івана Гончара.....	506

Н

Народний Рух України (НРУ, РУХ).....	515
«Не журись».....	519
Незалежні профспілки.....	519
«Неформальна преса України: газети»..	523
«Новые политические организации и партии. 1988-1990: короткий справочник».....	527

О

Об'єднана партія визволення України (ОПВУ).....	528
«Об'єднання».....	529
Організація українських націоналістів (ОУН).....	539
Організація українських націоналістів (м) (ОУН (м)).....	540
Організація українських націоналістів (б) (ОУН (б)).....	541
Організація українських націоналістів за кордоном (ОУН (з)).....	541

П

ПЕН-клуб.....	559
Пермські політичні табори (ППТ).....	561
Покутники.....	578
Попередження КДБ.....	582
«Право на еміграцію».....	585
«Просвіта».....	592
Протест на перегляді фільму «Тіні забутих предків».....	593
Психіатрія каральна.....	594
П'ятдесятники.....	598

Р

Рада родичів в'язнів СХБ.....	600
Радіо «Свобода».....	601
Реабілітація жертв політичних репресій в Україні.....	605
Ризька нарада.....	608
Росохацька група.....	616

С

«Самольотчики».....	630
Сахаровські слухання.....	637
Світова федерація українських жіночих організацій (СФУЖО).....	649

SIS - Servicio Informativo Smoloskyp.....	671
СМОГ.....	688
«СМОЛОСКИП».....	689
Спілка української молоді Галичини (СУМГ).....	704
Статус радянського політв'язня.....	706
Студентське братство.....	712
Студентське голодування	712

У

Українська асоціація незалежної творчої інтелігенції (УАНТІ).....	743
Українська Гельсінська група (УГГ) ..	744
Українська Гельсінська спілка (УГС)..	749
Українська загальнонародна організація (УЗНО).....	750
Українська католицька Церква (УКЦ)...	751
Українська міжпартійна асамблея.....	752
Українська національна партія (УНП)...	753
Українська національна партія (УНП)...	753
Українська повстанська армія (УПА)...	753
Українська православна Церква (УПЦ).....	754
Українська рада прав людини (Клівленд, США).....	756
Українська робітничо-селянська спілка (УРСС).....	757
Український культурологічний клуб (УКК).....	759
Український національний комітет (УНК).....	760
Український національний фронт (УНФ).....	761
Український національно-визвольний фронт (УНВФ).....	762
Український Олімпійський комітет в екзилі (УОК).....	763

Ф

Фламандський комітет.....	770
Фонд допомоги політв'язням та їхнім родинам.....	770

Х

Ходорівська група (Група Проціва).....	776
--	-----

Ч

«Червона Рута».....	790
---------------------	-----

Додатки

Загальна декларація прав людини, проголошена ООН 10 грудня 1948 р.....	839
Статті КК УРСР, за якими суджено учасників українського правозахисного руху.....	843
Скорочення:	
1. Основні скорочення.....	849
2. Абревіатури.....	854
3. Українські та російськомовні друковані ЗМІ, згадані в бібліографії.....	859
4. Іноземні друковані ЗМІ, згадані в бібліографії.....	862
5. Скорочення книжкових і журнальних публікацій, використаних у бібліографії.....	863
Фото на вкладках.....	865
Зміст:	
1. Поіменні статті.....	877
2. Самвидавні, неформальні, правозахисні пресові видання.....	887
3. Тематичні статті: організації, комітети, групи, події.....	893

РУХ ОПОРУ В УКРАЇНІ: 1960-1990

Енциклопедичний довідник

Видання друге, доповнене

Головний редактор *Осип Зінкевич*

Відповідальний за випуск *Ростислав Семків*

Випусковий редактор *Наталія Ксьондзик*

Коректор *Юрій Петік*

Макет і верстка *Олени Нужної*

Художня обробка фото *Євгена Нужного*

Дизайн обкладинки *Уляни Мельникової*

Підписано до друку 03.09.2012.

Формат 70x100¹/₁₆. Папір крейдяний. Друк офсетний.

Умови, друк. арк. 72,8.

Тираж 2000. Зам. № 12-322.

МБФ «СМОЛОСКИП»

04071, Київ, вул. Межигірська, 21. Тел. і факс (044) 425-23-93

E-mail: mbf.smoloskyp@gmail.com; <http://www.smoloskyp.org.ua>

Державний реєстраційний номер 3202 від 28.05.2008

Віддруковано в друкарні «Видавництво «Фенікс».

03680, Україна, м. Київ, вул. Шутова, 13-6.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 271 від 07.12.2000 р.

Р 91 РУХ ОПОРУ В УКРАЇНІ: 1960-1990. Енциклопедичний довідник: 2-ге вид. /
Передм. Осипа Зінкевича, Олеса Обертаса. — К.: Смолоскип, 2012. — 896 с. + 64 іл.

ISBN 978-966-1676-42-7

Енциклопедичний довідник «Рух опору в Україні: 1960-1990» присвячений подіям, які почали розгортатися в Україні на початку 1960-х рр. і завершилися здобуттям незалежності 1991 р.

Видання охоплює проблематику національних і людських прав. У ньому окреслено феномен шістдесятництва, вітчизняного самвидаву, зародження дисидентського (правозахисного) руху. Довідник містить не лише біографічні дані окремих діячів та інформацію про їхні твори, неформальну пресу і правозахисні різномовні видання, а й детальну бібліографію творчості учасників руху опору, політів'язнів і репресованих, спогадів і статей, відгуків іноземної преси. Тут подано інформацію про діяльність підпільних груп в Україні, а також організацій і комітетів на захист українських політів'язнів у Західних країнах. Особливу увагу приділено репресіям радянської влади. Низка статей стосується діяльності української діаспори, а також тих різнонаціональних діячів, які виступали на захист представників українського правозахисного руху, співпрацювали з ним і передавали український самвидав на Захід.

Видання є спільною працею колективу авторів, які були причетні до правозахисного руху в Україні та займалися його вивченням, досліджуючи архівні матеріали, які зберігаються в Музей-архіві і документальному центрі українського самвидаву при видавництві «Смолоскип» у Києві.

Це вже друге, доповнене видання довідника, що містить нові біографічні й тематичні статті. Водночас чимало попередніх статей збагачено додатковою інформацією, зокрема розширеною бібліографією.

Енциклопедичний довідник адресовано дослідникам, викладачам, студентам, широкому колу читачів, які цікавляться новітньою історією боротьби українського народу за Незалежність.